

Pääkirjoitus

Luonnosta kirjoittelun monet puolet

Viimeistään viime vuonna Anni Kytömäen kirjan *Margarita* voittettua kirjallisuuden Finlandia-palkinnon, kirjallisuuden ystäville selvisi, että luonnolla ja ihmisen luontoyhteydellä on merkittävä sivuosa tämänhetkisessä kertomakirjallisuudessa. Iida Turpeisen *Elolliset* -kirjan käännösoikeudet on myyty jo yli 20:een maahan, mikä viittaa siihen, että kirjallisuudenlaji, jossa luonto ja luonnonsuojelu ovat teoksen pääaiheina, on suosittu yli rajojen. Tyyllilajin suosioon vaikuttaa nykyinen maailman tilanne ja yhteinen huoli ympäristöstä sekä aihepiirin arkipäiväisyys. Suurin ansio menestyksestä kuuluu kirjailijoille, joilla on kyky tarinallistaa romaaniin hankalatkin aiheet lukijaa kiinnostavalla tavalla. Myös mm. Risto Isomäen, Aura Koiviston ja Jenni Räihän teoksissa luonto ja huoli luonnosta ovat tuntuvasti läsnä.

Luonnon romantisointi ja luonnonkuvaukset ovat kuuluneet olennaisesti suomalaiseen kirjallisuuteen, jossa ihmisen kaipuu lintukotoon tai satumaahan on kestoaihe. Etsitään kaukorantaa, jossa vallitsee rauha ja ihmisen on hyvä olla. Tavallisesti tämä paikka löytyy luonnon ympäristöstä. Nyt kertomusten punaisena lankana tai julkisivuna on muuttunut luonto, keskushahmona eläin tai ihmisen toiminta luonnossa. Luontoaiheen käsittely ja kehittäminen romaaniksi tai ympäristönsuojeluaiheiden liittäminen tarinaan ei ole uutta. Eino Kauppalan kirja *Päivälliset herra Leolle* (1970) käsitteli Suomessa riehunutta ensimmäistä ympäristökiistaa, elohopeasotaa. Kirja aiheutti Suomessa kulttuuridebatin taidepiireissä, kun kirja dramatisoitiin teatterille. Jukka Pakkasen romaanien luonto ja vihjaileva luonnonsuojelujattelu liittyi aina erottamattomasti.

Suomalainen luonnosta kertova tietokirjallisuus syntyi luonnonvalokuvauksen vanaveteen. Varhaiset alan tietokirjat voisi luokitella nykymittapuulla narratiivisiksi tietokirjoiksi, jossa kertoja koristaa kokemansa luonnon ottamallaan valokuvilla. Sittemmin tietokirjat ovat tulleet voittopuolisesti (funktionaalisiksi) tietokirjoiksi, joissa kuva palvelee tieteellistä tietoa, jota asiaan perehtynyt kirjoittaja välittää yleistajuisesti lukijalle. Tyyli puhtaaksi narratiivisiksi tietokirjoiksi luokitettavia teoksia meillä on vielä kovin vähän, mutta tämä kirjallinen tyyli on nousussa. Juha Kauppinen ja Kimmo Ohtonen ovat uuden kirjallisen ilmaisun airuita Suomessa, ja toivoa sopii, että heidän kirjansa saavat ansaitun huomion osakseen.

Luontoa käsittelevä kirjallisuus välittää aina sanoman, jonka kirjailija on lähettänyt lukijalle. Olipa kirja romaani, tietokirja tai runoteos, lukija tavoittaa kirjailijan viestin vain lukemalla kirjan. Luonnosta kirjoittava ei kätke sanomaansa rivien väliin; viesti on muokattu helposti ymmärrettäväksi. Aihepiirin valinta vaatii sen.

PASI REUNANEN

Luonnon Tutkija

Suomen Biologian Seura Vanamo ry on julkaissut Luonnon Tutkija -lehteä vuodesta 1897 (vuoteen 1946 asti Luonnon Ystävä). Luonnon Tutkija julkaisee yleistajuisia luonnontieteellisiä biologian alaan keskittyviä artikkeleita. Luonnon Tutkija vastaanottaa ja julkaisee mielellään kaikenlaisia kirjoituksia aihepiiristä.

Päätoimittaja: Pasi Reunanen (luonnontutkija@vanamo.fi)

Kansikuva: Pikku nieriä Savukosken Pyhäkurun lammessa. (Kuva: Jaakko Lumme)

Sisältö

- 2 Luonnosta kirjoittelun monet puolet
PASI REUNANEN
- 4 Pehr Kalmin havainnot hämähäkkieläimistä
Pohjois-Amerikan matkalla
SEPPO KOPONEN
- 11 Korvaamattomat sotavahingot päästivät Laatokan lohen elpymään
JAAKKO LUMME, ALEXEY VESELOV, MIKHAIL YU.
OZEROV, KSENIA ZUEVA, DENIS EFREMOV JA CRAIG R.
PRIMMER
- 19 Arktisia lohikaloja loisivan sukasjuotikkaan (*Acanthobdella peledina*) esiintymisestä ja ekologiasta Suomen tunturijärvissä
HANNA-KAISA LAKKA, HENNA KANGOSJÄRVI, ARI SAVIKKO, JO VEGARD ARNEKLEIV JA TORE QVENILD
- 36 Tiede ja taide luonnon taianomaisuuden asialla
Elonkirjo – kirjallisuutta monimuotoisuudesta ja luontokadosta
Vanamon talviseminaari
ELVIIRA MARJOVUO
- 43 Lettosiemenkotilo (*Vertigo geyeri*) Taalintehtaalla ja Koskella
IRENE ROUTIO JA MATTI VALTA
- 44 Luonnon lyriikkaa
Alkaa ja loppuu (KEVÄT)
LEENA SAINIO
- 45 Vanamon vuosikokous
- 46 Kirjoittaisinko Luonnon Tutkijaan

Luonnon Tutkija

Toimitusneuvosto

Anna Liisa Ruotsalainen (puh. joht.)
(annu.ruotsalainen@oulu.fi)

Annina Kantelinen
(annina.kantelinen@helsinki.fi)

Carita Lindstedt-Kareksela
(carita.lindstedt-kareksela@helsinki.fi)

Atte Komonen
(atte.i.komonen@jyu.fi)

Jaakko Pohjoismäki
(jaakko.pohjoismaki@uef.fi)

Ilari Sääksjärvi
(ileesa@utu.fi)

Ilmoitushinnat

Kokosivu 400 euroa, puolisivu 250 euroa, takakansi 600 euroa.

Vuonna 2024 ilmestyy neljä numeroa.

Lehden taitto ja ulkoasu

Pasi Reunanen

ISSN 2814-9645 (Verkkolehti)

Vanamon jäsenyys

Vanamon jäseneksi voi liittyä täyttämällä lomakkeen seuran verkkosivuilla (www.vanamo.fi/jasenyys) ja maksamalla jäsenmaksun sivun ohjeiden mukaan. Vanamon jäsenmaksu on 37 euroa, opiskelijajäsenmaksu 30 euroa ja puolisojäsenmaksu 10 euroa.

Vanamon jäsenet saavat lehden jäsenetuna.

Vanamon kotisivut www.vanamo.fi